

 Kraków

**TEATR
Ludowy**

PIPPI

TEATR LUDOWY · INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Dla młodszych

W 1941 roku moja siedmioletnia córeczka Karin leżała chora na zapalenie płuc. Każdego wieczoru, kiedy siadałam na brzegu łóżka, marudziła jak to zwykle dzieci: "Opowiedz mi coś". Pewnego razu, kiedy porządnie zmęczona zapytałam: "O czym mam opowiadać?", odparła: "Opowiedz o Pippi Långstrump". Wymyśliła imię właśnie w tej sekundzie. Nie zapytałam, kim była Pippi Långstrump, tylko zaczęłam opowiadać, a ponieważ było to dziwne imię więc musiała to być także dziwna dziewczynka.

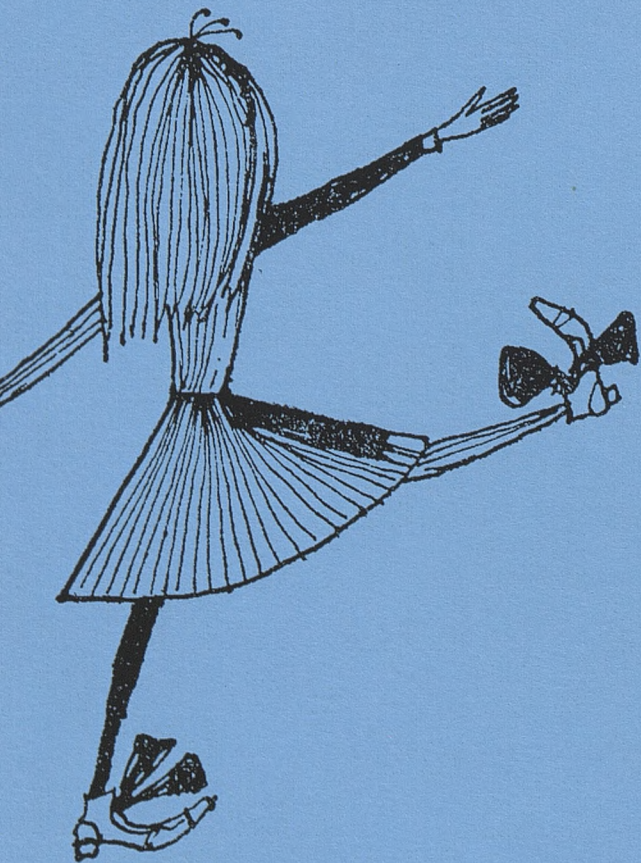

Karin, a potem jej koledzy i koleżanki zapatali niezwykłym uczuciem do Pippi. Musiałam więc opowiadać ciągle od nowa. A potem pomyślałam sobie, że kopię wyślę do jakiegoś wydawnictwa. Nie dlatego, żebym przez sekundę wierzyła, żeby chcieli to wydać, ale ot tak, na wszelki wypadek. Sama byłam podniecona sprawą Pippi i pamiętam, że zakończyłam swój list do wydawnictwa słowami: "W nadziei, że nie zaalarmujecie Urzędu Opieki Społecznej nad Nieletnimi...". No bo miałam przecież dwoje dzieci, a co to może być za matka, która pisze takie książki!

Astrid Lindgren

„Pippi może
nie zawsze
zachowuje się
najlepiej, ale
ma dobre serce“

„Zbyt wiele
nauki
może
zaszkodzić
najzdrowszemu”

„Pamiętam,
na poszukiwa
jak myślicie,
puszczy,
ludzka stopa?
drewnianą

jak kiedyś wybrałam się
nie rzeczy na Borneo...
co znalazłam w głębi
gdzie nigdy nie stanęła
Zupełnie niebrzydka
nogę!”

„Prawdziwie Elegancka Dama
dłubie w nosie tylko wtedy,
jak jest całkiem sama!”

„Naturalnie, że musi być policjant. Ktoś przecież musi pilnować, żeby rowery stały porządnie ustawione tam, gdzie nie wolno”

Astrid Lindgren

PIPPI

Tytuł oryginału:

PIPPI LÅNGSTRUMP

Adaptacja: Staffan Götestam

Tłumaczenie adaptacji

z języka angielskiego: Marta Giergielewicz

(w tłumaczeniu wykorzystano fragmenty
przekładu Ireny Szuch-Wyszomirskiej)

Reżyseria i choreografia: Maćko Prusak

Dramaturgia: Marta Giergielewicz

Koncepcja scenografii: Andrzej Witkowski

Kostiumy: Marta Śniosek-Masacz

Muzyka: Sebastian

Nagranie muzyki: Gertruda Szymańska,

Michał Braszak, Witold Góral, Łukasz Mazur

Przygotowanie wokalne: Jerzy Kluzowicz

Asystent reżysera: Paweł Kumięga

Inspicjent: Anita Wilczak-Leszczyńska

Sufler: Martyna Rezner

377. premiera Teatru Ludowego

Duża Scena · 22 lutego 2020

Obsada:

PIPPI

Weronika Kowalska

TOMMY

Karol Polak

ANNIKA

Iwona Sitkowska

NAUCZYCIELKA, MISS CARMENCITA, PANI SETTERGREN, PIRAT

Patrycja Durska

UCZEŃ, PANI PRYSSELIUS, ILUZJONISTA

Ryszard Starosta

UCZEŃ, DYREKTOR CYRKU, BLOOM, POSTERUNKOWY KLANG,
PANI GRANBERG

Paweł Kumięga

UCZENNICA, KRÓLIK, KOŃ PAJAZZO,
DUNDER KARLSSON, POSTERUNKOWY KLING

Maciej Namysło

KOŃ, SILNY ADOLF

Wojciech Lato

UCZEŃ, PAN NILSSON

Robert Ratuszny

KAPITAN LÅNGSTRUMP

Andrzej Franczyk

oraz

PRACOWNICY CYRKU, PIRACI

„KŁAMSTWA” PIPPI TO POETYCKA SIŁA TWORZENIA

Zawsze słyszałam, że żółtko jest dobre na włosy. Zobaczycie, że będą rosły jak szalone. W Brazylii zresztą wszyscy chodzą z żółtkiem na włosach. Dlatego też nie ma tam ludzi łysych. Raz tylko się zdarzyło, że jeden staruszek był tak głupi, że jadł jajka, zamiast smarować nimi włosy. Wyłysiał oczywiście, a gdy wychodził na ulicę, powstawało takie zbiegowisko, że aż policja musiała robić porządek.

***

Arystoteles twierdzi, że wszyscy rodzą się z naturalną potrzebą wiedzy. Dzieci wprost tryskają ciekawością i z otwartymi ramionami wychodzą naprzeciw rozmaitym światom – zdumiewającym, nowym, tajemniczym i nieprzetłumaczonym.

W dorosłym wieku wielu ludziom wrodzona ciekawość staje się obca. (...)

***

Łobuzerska, lecz obdarzona dobrym sercem światowa dama Pippi pojawia się w sennej idylli małego miasteczka z jego przytulnymi, wąskimi, krętymi uliczkami, brukowanymi końskimi łbami i otaczającymi domy małymi ogródkami, pełnymi przebiśniegów i krokusów. Małe, malutkie miasteczko nie ma żadnej nazwy z wyjątkiem właśnie tej: „małe, malutkie miasteczko”. Jest ono kwintesencją m a ł e g o m i a s t e c z k a.

Pippi swoimi, łagodnie mówiąc, swobodnymi formami zachowania, olbrzymią siłą i fantastycznymi opowieściami o obyczajach z odległych części świata prędko wywraca miasteczko do góry nogami. Niczym jakiemuś Ksenofanesowi czy sofiście udaje jej się zmusić lokalnych patriotów do konfrontacji z innymi sposobami bycia i myślenia. Cóż więc z tego, że trochę zmyśla i kłamie, by osiągnąć swój cel?

***

Pippi otacza się prowokującym nieporządkiem, lecz także tworzy porządek nowy. Jak Askeladden (główny bohater wielu norweskich opowieści ludowych, który zawsze odnosi sukces tam, gdzie wszyscy ponoszą porażkę; jego nagrodą jest najczęściej ręka księżniczki i połowa królestwa - przyp.red.) znajduje zastosowanie dla rzeczy, które inni wyrzucili, dostrzega przydatność w tym, co nieprzydatne. Pippi jest p o s z u k i w a c z k ą r z e c z y (to określenie zresztą zadomowiło się w języku szwedzkim na stałe). A kim jest poszukiwacz rzeczy? Pippi daje dwie propozycje definicji. Pierwszą uważa za ewidentną: poszukiwacz rzeczy to „ktoś, kto szuka rzeczy, oczywiście. A któżby to mógł być inny?”. Następnie wyjaśnia obszerniej: „Cały świat jest pełen rzeczy i doprawdy potrzebny jest ktoś, kto szukałby ich i robił z nimi porządek. Robią to właśnie poszukiwacze rzeczy”.

Zu den Sachen selbst – „Z powrotem do rzeczy samych!” – takie było motto twórcy fenomenologii, Edmunda Husserla. Pippi jest fenomenologiem: podchodzi do rzeczy z otwartym umysłem, bez uprzedzeń dotyczących ich wartości użytkowej i sposobu zastosowania.

***

„Astrid Lindgren (...) stworzyła Pippi, czyli Fizię Pończoszanę (w pierwszym polskim przekładzie autorstwa Ireny Szuch-Wyszomirskiej z roku 1961 Pippi nazywała się Fizia - przyp. red.) z pogardy i wstrętu. Tak sędzę. Pierwsza książeczka z tego cyklu ukazała się w roku 1945. Fizia jest dzieckiem wojny. Powstała – jak Ewa z żebra Adama – z nienawiści do świata ludzi dorosłych. Świata państw, interesów, wojen, powagi ponurych fanatyków, którzy ze złowrogim i entuzjastycznym ideałem w żenicach *en passant* skazują na śmierć miliony. Fizia jest – w zamyśle autorki – dzieckiem zbuntowanym. Dzieci były zawsze bezsilne wobec dorosłych (...). Bezbronność była ich jedyną bronią. Tymczasem Fizia, chudy jak patyczak podrostek (...) jest najsilniejszą osobą na świecie. (...) Fizia jest mocarzem”.

***

W roku 1944 trzydziestosiedmioletnia gospodyni domowa Astrid Lindgren w liście towarzyszącym przesłanemu do wydawnictwa Albert Bonniers Förlag maszynopisowi PIPPI LÅNGSTRUMP odnosi się pozytywnie do nietzscheańskiej idei nadczłowieka:

„Pippi Långstrump jest, jak Państwo zauważą, jeśli zechcą zadać sobie trud, by przeczytać maszynopis, małym *Übermenschem* w postaci dziecka, wprowadzonym w zwyczajne środowisko. Dzięki swym nadnaturalnym siłom i innym okolicznościom Pippi jest całkowicie nietykalna dla wszystkich dorosłych i żyje sobie akurat tak, jak jej się podoba. W utarczkach z dorosłymi zawsze do niej należy ostatnie słowo.

„Fizia na dobrą sprawę – jest wyzwaniem. W Sparcie i dwudziestowiecznych państwach totalitarnych byłaby zakazana, gdyby państwa miały dość rozumu, aby zakazywać tego, co jest dla nich istotnie groźne. (...) Fizia współczesna siostrzyczka nieustraszonych herosów ze skandynawskich sag, wolnych duchów, śmiałych żeglarzy śpiewających przy ogniskach ponure jak fiordy pieśni o Odynie i Nonach – jest (posunę się teraz nieco za daleko w retorycznym zapale) nadzieją świata. Bo albo świat posiadają ludzie wolni, podobni dzieciom, nie zagonieni w jakichś wyższych mętnych celach, dobrzy, posażni w wyobraźnię, niezależni od nikogo, oprócz zasady, aby nikomu nie wyrządzać krzywdy – albo nadal, jak dotychczas, kiepsko z nim będzie. I utrzyma się zapotrzebowanie na moralistów”.

***

Übermensch to kluczowy termin i pojęcie w filozofii Friedricha Nietzschego, wywodzące się z *ALSO SPRACH ZARATHUSTRA* (1885). W latach 30. XX wieku słowo to zostało całkowicie zawłaszczone przez narodowy socjalizm i w rezultacie idea filozofa uległa zniekształceniu. Możliwe, że Astrid Lindgren parodiuje ten proces w rozdziale o cyrku, przywracając słowu jego oryginalny nietzscheański sens, kiedy przeciwstawia rzekomego *übermenscha* (dyrektora cyrku) autentycznemu *übermenschowi* (Pippi Långstrump) jako niekontrolowalnej, impulsywnej istocie, która nie chce być ani panem, ani niewolnikiem, lecz zachowuje własny system wartości i wykorzystuje swoją moc głównie w dobrym celu.

***

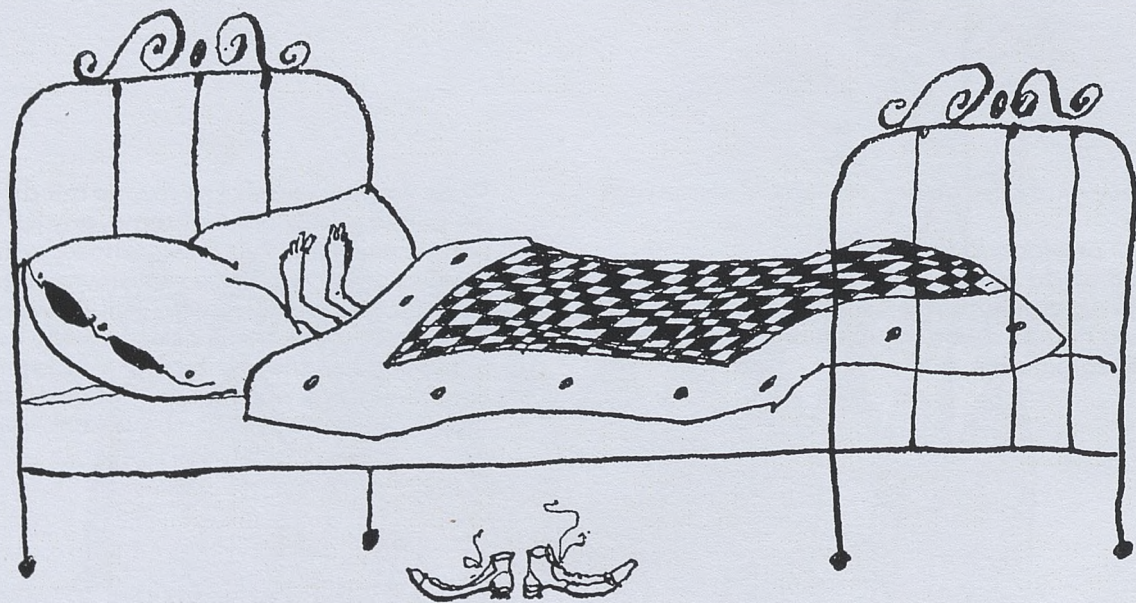
-
- *Nie chcę nigdy być duży – powiedział stanowczo Tommy.*
  - *Ani ja – przyłączyła się Annika.*
  - *Nie, nie warto za tym tęsknić – zgodziła się Pippi.*
  - *Dorośli nigdy nie mają przyjemności. Mają tylko mnóstwo nudnej roboty, głupie ubrania, odciski i pidatki kominalne.*

***

Pippi, Tommy i Annika są równie młodzi dzisiaj, jak ponad pięćdziesiąt lat temu, gdy ich historia została napisana! Żyją w wieczności, w czasie ognisk i bajek, w zawsze aktualnym, wiecznie obowiązującym królestwie fikcji. Odwiedzać ich będą kolejne pokolenia dzieci, a także dorosłych, gotowych przyznać, że życie ma do zaproponowania znacznie więcej niż tylko „mnóstwo nudnej roboty, głupie ubrania, odciski i pidatki kominalne”.

Tekst złożony jest z cytatów pochodzących z:

Astrid Lindgren, PIPPI POŃCZOSZANKA,
Nasza Księgarnia, Warszawa 2004

Astrid Lindgren PRZYGODY PIPPI,
Nasza Księgarnia, Warszawa 2017

Jørgen Gaare, Øystein Sjaastad, PIPPI I SOKRATES – FILOZOFICZNE WĘDRÓWKI PO ŚWIECIE ASTRID LINDGREN,
Wyd. Jacek Santorski&Co., Warszawa 2002

Jens Andersen, Astrid Lindgren. THE WOMAN BEHIND PIPPI LONGSTOCKING,
Yale, University Press 2018,
tłumaczenie na język polski A. Skucińska

***

Teatr dołożył wszelkich starań, aby odnaleźć dysponentów autorskich praw majątkowych do ilustracji Zbigniewa Piotrowskiego. Do dnia premiery nie udało nam się ustalić spadkobierców. Niniejszym zatem Teatr Ludowy zobowiązuje się do wypłacenia stosownego wynagrodzenia z tytułu wykorzystania ilustracji aktualnym dysponentom autorskich praw majątkowych niezwłocznie po ich zgłoszeniu się do Teatru.

TEATR LUDOWY

Osiedle Teatralne 34, 31-948 Kraków,
teatr@ludowy.pl • www.ludowy.pl
facebook.com/teatrludowy
instagram.com/teatr_ludowy

DUŻA SCENA

Osiedle Teatralne 34, tel. 12 68 02 116.
Kasa czynna: pn-sb 12.00-18.00
(lub do rozpoczęcia spektaklu),
niedziela i święta: 2 godz. przed spektaklem.

Dyrektor: Małgorzata Bogajewska

Zastępca dyrektora: Jerzy Fedorowicz jr. • Główny księgowy: Piotr Ruszkowski

Kierownik literacki: Katarzyna Dudek • Sekretarz literacki: Maria Klotzer, Magdalena Zarębska-Węgrzyn

Koordinacja pracy artystycznej: Katarzyna Kolanowska

Promocja i reklama: Beata Strama, Anna Ryś

Kierownik Biura Obsługi Widza: Ewa Skoczylas-Tkacz

Kierownik techniczny: Michał Ruszkowski

Oświetlenie: Jan Krawczyk, Jarosław Leszczyński • Akustyka: Krzysztof Kłyś

Charakteryzacja: Lidia Jargosz-Poręba, Jolanta Chacús

Rekwizytorzy/Montażyści: Wiesław Stolarz, Krystian Stanecki, Karol Stanecki, Krystian Syrek,

Grzegorz Postróżny, Daniel Kalemba, Maksymilian Windak

Kierownik pracowni krawieckiej: Iwona Gaweł • Garderobiane: Katarzyna Dudys, Bożena Świątkowska, Anna Szulia

Redakcja programu: Maria Klotzer, Marta Giergielewicz

Autorka zdjęć wykorzystanych w programie: Klaudyna Schubert

Autor ilustracji wykorzystanych w programie: Zbigniew Piotrowski • Opracowanie graficzne: Jepe Oyen

